

София, 03 юли 2019

До: Министерски съвет

Копие:

Министерство на труда и социалната политика

Министерство на младежта и спорта

Министерство на здравето

Министерство на образованието и науката

Агенция за социално подпомагане

Държавна агенция за закрила на детето

ДЕКЛАРАЦИЯ

от неправителствени и междуправителствени организации, участвали в национална конференция на тема *„От грижа към самостоятелност: права и потребности на младежите, напускащи и напуснали алтернативна грижа в България“*

Неправителствените и междуправителствени организации, участвали в национална конференция на тема *„От грижа към самостоятелност: права и потребности на младежите, напускащи и напуснали алтернативна грижа в България“*, организирана от Сдружение SOS Детски селища – България, проведена в София на 21-22 май 2019 г., декларират:

Младежите, напускащи алтернативна грижа (приемни семейства или резидентни услуги), са една от най-уязвимите групи в българското общество. Лишени от семейна подкрепа, те трябва да бъдат подкрепени от българските държавни институции и обществени организации, за да могат да изградят живота си като самостоятелни, пълноценни и пълноправни членове на обществото.

По време на Конференцията бяха обсъдени резултатите от първото национално представително социологическо изследване на младежите, напускащи всички форми на алтернативна грижа, както и практиката в страната за подкрепа на такива младежи от страна на държавни институции, общини и неправителствени организации.

Като констатирахме съществени проблеми в националната законова рамка, както и в националните и местните политики, адресиращи потребностите на тази уязвима група младежи, споделяме следните

Изводи от конференцията и препоръки относно законодателството и политиките за подпомагане на целевите групи

1. **Цел** на дългосрочната подкрепа за излизащите от грижа младежи е да се постигне **максимално възможна за всеки младеж степен на независим живот** след излизане от грижа. Тази цел трябва да бъде ясна и резултатите да са измерими, за да няма свръхобгрижване на младежите и последваща заучена безпомощност.
2. При съблюдаване на **законодателството за защита на личните данни**, е необходимо да се създаде **единна интегрирана информационна система**, с данни за младежите, пребиваващи в и излезли от системата на грижа, за да може да бъдат идентифицирани техните потребности и на база на тази информация да бъде изградена и допълвана законодателната рамка, политики и програми за подкрепа на тази целева група. Необходимо е **интегриране на секторните и междусекторните политики**, които да включат групата на младите хора, напуснали системата на алтернативна грижа в приоритетите и мерките. Интегрираните политики би трябвало да са дългосрочни, с ясен обхват, с конкретни мерки от всички компоненти в живота им, включително психологическа и социална подкрепа.

3. Работата с тази група млади хора предполага **комуникация и интеграция** на различни нива на работата между услуги, институции, програми, отдели и т.н., за да се постигне цялостност на резултатите, предвид многообразието от потребности, които те имат, и невъзможността на системата да ги задоволи цялостно.
4. В системата от политики по подкрепа на излизащите и излезлите от грижа младежи трябва да се предвиди както вътрешен, така и независим **мониторинг на ефективността на подкрепата**, основан върху няколко основни индикатори за успешна подкрепа.
5. Основен принцип на подкрепата на излизащите от грижа трябва да бъде **високото ниво на участие на самия младеж**. Подкрепата към него трябва да има ясен план за дългосрочна перспектива, изграден с неговото водещо участие.
6. Необходимо е да се прилага **индивидуален подход**, базиран на оценка на потребностите от подкрепа на всеки излизащ от системата на грижа младеж, и насочен към развитие на умения за живот и компетентности, необходими на младежа за самостоятелно справяне с ежедневието и успешното му функциониране в социална и трудова среда.
7. Необходимо е услугите, предоставящи алтернативна грижа, да работят по **програми, които да осигурят плавното и постепенно излизане на младежа от системата**. Това излизане трябва да не е свързано с възраст или образователно ниво, а по-скоро с готовност и ниво на социална компетентност.
8. Социалните услуги, предоставящи алтернативна грижа, трябва да бъдат основани върху разбирането за важността на **биологичното семейство** за успешната социална интеграция на детето и младежа, и да включват системна и целенасочена работа по поддържане на връзка с биологичното семейство, когато това е в интерес на младежа.
9. Необходимо да се разработят **програми и услуги за подкрепа след напускане на системата**. Тези програми могат да включват частично резидентна/приемна грижа и/или финансов компонент, но е особено важно да съдържат и социална и

психологическа подкрепа за справяне с предизвикателствата на самостоятелния живот.

10. Съдържанието на програмите, които се реализират в рамките на самите услуги, трябва да включва **различни компоненти**, индивидуално определени, но свързани с финансова грамотност, правна грамотност, здравна култура, емоционална грамотност, умения за създаване на устойчиви партньорства и родителстване и др.
11. Системата на подкрепа на излизащите от грижа трябва да обезпечи за всеки младеж **устойчива и дългосрочна връзка със значим възрастен** и където е нужно, тази връзка трябва да бъде предоставяна като професионална социална услуга.
12. В областта на **здравето**, младежите трябва да бъдат системно приучвани на грижи за собственото здраве и на техниката на достъп до здравната система, така че да умеят самостоятелно да навигират сложната административна система на здравеопазването и здравното осигуряване.
13. **Психичното здраве** е ключово за успешната социална интеграция, поради което дългосрочната психотерапия трябва да бъде регламентирана като медицинска помощ и да се заплаща от Здравната каса.
14. В областта на **достъпа до жилище**, младежът трябва да има право на избор измежду съществуващи опции, с които да бъде предварително запознат – общинско жилище, жилище под наем, или жилище, предоставено от работодател.
15. Подкрепата в сферата на **образованието** трябва да се основава на правилно кариерно ориентиране, така че младежите да бъдат насочени в подходящи учебни заведения.
16. Подкрепата в сферата на **трудова заетост** трябва да подготви младежите да познават и отстояват трудовите си права, да имат умения за търсене на работа, за

представяне пред работодател и др., така че не само да се реализират на пазара на труда, но и да не стават жертва на недобросъвестни работодатели.

17. Предоставянето на качествени услуги в системата на алтернативна грижа и на програми за подкрепа на млади хора след напускане предполага **грижа и подкрепа за работещите в системата**. Идентифицирана е необходимостта от регулярна супервизия и надграждащи обучения за професионалистите, за да се осигури ефективност и качество на работата с децата и младите хора, така че интегрирането им в общността и самостоятелния живот да бъде успешно.

Надяваме се, че в рамките на своята компетентност ще работите за осъществяване на горните препоръки.

С уважение:

Участници в конференцията:

Български червен кръст

Изследователска и консултантска организация „Ноу-хау център за алтернативни грижи за деца“ към Нов Български Университет

Маркетингова и консултантска фирма „Джънкшън България“

„Надежда и домове за децата“

Национална мрежа за децата

Сдружение „АРГИ“

Сдружение „Дете и пространство“

Сдружение „Децата и юноши“

Сдружение „Идея“

Сдружение „Институт за социални дейности и практики“

Сдружение SOS Детски селища България

Сдружение за педагогическа и социална помощ за деца ФИЦЕ-България

Сдружение Център за независим живот

„УНИЦЕФ – България“

Фондация „Агапедия-България“
Фондация „Джунитър Ачийвмънт България“
Фондация „За нашите деца“
Фондация „Защитено жилище ЗАЕДНО“
Фондация „Каузи“
Фондация „Конкордия“
Фондация Лумос
Фондация „Международна социална служба-България“
Фондация „Светът на Мария“
Фондация за социална промяна и включване